

ПОЉОПРИВРЕДНЕ СТРУЧНЕ
СЛУЖБЕ СРБИЈЕ

Cara Lazara 15
34000 Kragujevac
tel: 034/ 335-923
fax: 034/336-092
e-mail: poljstanicakg@open.telekom.rs

DSSS „KRAГУJEVAC“ d.o.o.

BILTEN

*INFORMACIJE I SAVETI
U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI*

Jun 2012. godine

Sadržaj:

<i>Najčešći nedostaci zemljišta šumadijskog okruga-----</i>	<i>3</i>
<i>Aprobacija semenskog useva -----</i>	<i>5</i>
<i>Određivanje vremena berbe višnje i trešnje -----</i>	<i>6</i>
<i>Uticaj klimatskih faktora i uslova držanja na plodnost krava----</i>	<i>7</i>
<i>Potrebe goveda za vodom -----</i>	<i>8</i>

Najčešći nedostaci zemljišta šumadijskog okruga

На основу анализе узорака земљишта типа вертисол узетих са више локалитета у Шумадији, могу се издвући следећи закључци:

- Проучавано подручје одликује се великим уделом киселих земљишта (69%) од чега 13% екстремно киселих. Повећан ацидитет земљишта поред примарног настао је као последица секундарног закишељавања, услед неправилне употребе ђубрива (физиолошки киселих), негативног утицаја киселих киша и разних другим аеро загађења. На основу досадашњег рада и резултата неопходно је даље спровођење педомелиоративних мере, посебно калцификације бескречних, киселих земљишта која је дала и своје прве резултате.
- Низак садржај лакоприступачног фосфора настао је као последица изостављања ђубрења минералним ђубривима у дужем временском периоду али и услед појачане киселости земљишта која утиче на приступачност овог елемента. Решавање проблема киселих ораничних површина доприноси решењу и овог проблема. Калцификацијом се повећава приступачност фосфора и побољшавају услови исхране биљака овим елементом. Тешко растворљива и за биљке неприступачна фосфорна једињења у присуству креча прелазе у облике које биљке могу да користе за своју исхрану. Обзиром на тренутно стање, повећање садржаја приступачног фосфора у земљиштима Шумадије може се постићи спровођењем мелиоративног ђубрења фосфорним ђубривим, фосфатизацијом.
- Смањен садржај органских материја и хумуса је последица недостатка расположивих количина органског ђубрива услед смањења сточног фонда. Да би се одржао али и повећао садржај хумуса мора се приступити коришћењу алтернативних извора органске материје: гајење и заоравање биљака за зеленишно ђубрење (сидерација) и производња компоста. Обзиром на потребу спровођења мере калцификације на нашем подручју, хумизација је такође неопходна и за њену успешност у будућем периоду.
- Погоршана структура земљишта, неповољан водни, ваздушни и топлотни режим земљишта су последица недостатка калцијума и хумуса у земљиштима Шумадије. Неповољна структура додатно отежава спровођење правовремене и квалитетне агротехнике. Предузимањем

мера калцификације и хумизације, може се постепено постићи мрвичаста структура која највише одговара гајивим биљкама и на којима се могу постићи далеко бољи резултати у производњи.

Осим наведених својстава, земљишта Шумадије одликују се:

- Високим садржајем калијума са слабо израженим варирањима, што је резултат утицаја педогенезе у формирању земљишта. Вредности садржаја лакоприступачног калијума у земљиштима Шумадије указују на могућност рационализације употребе ђубрива са овим макроелементом.

Обзиром на утврђене хемијске особине земљишта Шумадије намеће се потреба даљег праћења стања плодности земљишта кроз Систем контроле плодности земљишта.

Контрола плодности земљишта на подручју Шумадије још увек нема систематски карактер и спроводи се више спорадично а мање плански и са јасно постављеним циљевима. Иако је Уредбом о коришћењу средстава за калцификацију киселог обрадивог пољопривредног земљишта свим произвођачима дата могућност бесплатног коришћења материјала за калцификацију киселих ораничних површина, ова мера до сада није искоришћена на прави начин.

У наредном периоду, контролу плодности треба приближити корисницима и власницима пољопривредног земљишта ради њеног масовнијег и организованијег спровођења. На тај начин упоредо се може радити на делу терена који до сада није обухваћен Систематском контролом плодности, док се на преосталом делу могу наставити мере поправке и редовне контроле остварених резултата.

Сузана Нешковић

Aprobacija semenskog useva

Proizvodnja svakog semenskog useva poljoprivrednog bilja mora da bude pod kontrolom kako bi usev bio priznat. Potrebno je izvršiti kontrolu useva u polju i kontrolu proizvedenog semena. Pregled useva u polju počinje sa izborom parcele, obezbeđenjem prostorne izolacije, odstranjivanjem atipičnih biljaka, procenom zakorovljenosti useva i njegovog zdravstvenog stanja. U toku vegetacije uglavnom se vrše dva do tri pregleda, zavisno od vrste i vremena zasnivanja semenskog useva.:

Prvi pregled kod useva gde su predviđena tri, obavlja se posle zime a početkom proleća tj. početka kretanja vegetacije.

Kod useva gde su predviđena dva pregleda:

- prvi pregled se vrši obično u fazi cvetanja jer su u fazi cvetanja razlike između sorata najuočljivije.
- drugi pregled se obično vrši u fazi tehnološke zrelosti. U tehnološkoj zrelosti mogu se odrediti dužina i zbijenost klasa, prisustvo i odsustvo osja kod pšenice, dužina osja, zbijenost klasa i broj redova po klasu kod ječma i sl.

Kod proizvodnje semena lucerke posle prvog otkosa, prvi pregled je na novozasnovanom lucerištu, a drugi u vreme cvetanja. Na starim lucerištima, prvi pregled je u vreme cvetanja a drugi u tehnološkoj zrelosti.

Pri izboru parcele za zasnivanje semenskog useva, treba voditi računa o predusevu. – ista biljna vrsta ili iz iste porodice ne sme se uzeti u obzir.

Prostorna izolacija je takođe važna mera pri proizvodnji semena, i zavisi od vrste semena, kategorije useva i td.

Atipične biljke se pri aprobacionom pregledu odstranjuju, ali pošto ih je nemoguće sve odstraniti, ustanovljene su tolerancije koje podrazumevaju dozvoljeni procenat biljaka iz samooplodnje (1% kod pšenice). Intenzitet zakorovljenosti i zaraženosti useva bolestima i štetočinama se izražava ocenama od 0-3. Ukoliko je usev zakorovljen u velikoj meri pa je onemogućen normalan razvoj biljaka, usev se ne priznaje za semenski. I kada tokom vegetacionog perioda usev pretrpi neke od elementarnih nepogoda – poplavu, grad, olujne vetrove i dr.) usled čega dođe do znatnih oštećenja useva i samog semena i, ne verifikuje se kao semenski.

Ukoliko se proizvodi viša kategorija semena uslovi za proizvodnju su strožiji.

Ako su svi uslovi za proizvodnju semenskog useva ispunjeni izdaje se aprobaciono uverenje, koje je preusev za izdavanje uverenja o kvalitetu semena.

Ljiljana Vuksanović

Određivanje vremena berbe višnje i trešnje

Višnja i trešnja nemaju sposobnost sazrevanja posle berbe pa je određivanje vremena berbe veoma značajno jer direktno utiče na kvalitet plodova.

Posledice prerano izvedene bebe su. Manja krupnoća plodova (a time i manji prinos), svetlija boja pokožice, koja je manje privlačna za potrošače, kao i lošiji ukus, sa manje šećera, više kiselina i slabije izraženom aromom.

Proizvođači trešanja često namerno obavljaju berbu ranije od optimalnog termina zbog straha od kiševitog vremena koje može prouzrokovati pucanje plodova. Kod ranih sorti ranije izvođenje berbe često je ekonomski opravdano, zbog postizanja više cene na tržištu. Međutim kod poznih sorti se ne preporučuje prerana berba, jer takvi plodovi imaju lošije organoleptičke osobine, kao što su krupnoća, boja i ukus. Zakasnela berba takođe nije poželjna, jer u tom slučaju može doći do otpadanaja plodova. Prekasno ubrani plodovi imaju manju čvrstoću, pa su slabije transportabilnosti, mogu se kraće čuvati i više su podložni pojavi gljivičnih bolesti. Pored toga kod takvih plodova pokožica je manje sjajna, a peteljka se osuši i potamni, što im smanjuje vrednost kao stonom voću.

Određivanje vremena berbe se izvodi na osnovu boje pokožice, sadržaja suve materije, organoleptički ili na osnovu sile odvajanja ploda od peteljke.

Boja pokožice se najčešće koristi kao indikator za određivanje vremena berbe trešanja. Izvođenje berbe se preporučuje kada plodovi dostignu određenu nijansu boje karakterističnu za datu sortu. Kod sorti trešanja sa tamnom bojom pokožice preporučuje se berba kada plodovi dostignu boju svetlog do srednje tamnog mahagonija. Kod sorti svetle boje pokožice berba se preporučuje kad osnovna boja pređe iz zelene u žutu. Određivanje nijanse boje se vrši uz pomoć specijalnih tablica boja.

Sadržaj rastvorljive suve materije je manje pouzdan pokazatelj za određivanje vremena berbe, jer dosta varira u zavisnosti od lokaliteta, vremenskih uslova i visine prinosa. Plodovi trešnje i višnje u vreme berbe obično sadrže 12-20% suve materije.

Organoleptička ocena zrelosti plodova za berbu se vrši na osnovu izgleda i ukusa plodova. Ukus mora biti gotovo optimalno izražen, jer se posle berbe on ne poboljšava..

Sila odvajanja ploda od peteljke se koristi kao indikator za određivanje vremena berbe kod plodova koji se beru mehanizovano, uglavnom kod višnje.

Sneška Novković

UTICAJ KLIMATSKIH FAKTORA I USLOVA DRŽANJA NA PLODNOŠĆ KRAVA

Posle ishrane, držanje i nega najvažniji su činioci koji utiču na plodnost životinja. Staje treba da obezbede neophodne uslove za život krava i njihovu proizvodnju. Takvi objekti treba da sadrže dovoljno čistog vazduha, svetlosti i umerene temperature.

Krave trebaju redovno da se kreću u ispustu ili na paši. Svakodnevno kretanje deluje povoljno na organizam, znaci gonjenja su jasniji i izraženiji, što povoljno utiče na povećanje plodnosti. Pri stalnom držanju u štali i ne kretanju krava dolazi do oboljenja polnih organa (ciste na jajnicima), što dovodi do smanjenja plodnosti.

Za plodnost životinja veoma je važna i higijena pri porođaju (teljenje).

Veoma je važno i rezanje papaka, jer oboljenje papaka smanjuje plodnost i proizvodnju mleka za 10%. Oboljenje papaka nastaje usled tvrdog hoda i kratkog ležišta.

Padanje sa nogu i ne kretanje životinja slabi polnu funkciju, teranje je neprimetno, a krave ostaju duže vreme neplodne.

Veliki uticaj na plodnost krava imaju klimatski faktori i godišnja doba.

Visoke letnje temperature izazivaju "toplotni stres" i znatno smanjuju plodnost, kao i niske temperature koje potiskuju polne funkcije. Prirodno, dnevno i veštačko svetlo povoljno deluju na polne funkcije i plodnost.

Kod niskog pritiska krave bolje ostaju stelne, ali je češća pojava za leganja posle teljenja.

Visoka proizvodnja mleka izaziva opterećenje organizma i sa neadekvatnom ishranom i držanjem dolazi do stresa i poremećaja polnog ciklusa (zaostajanje posteljice, upale materice, izostajanja gonjenja, ciste na jajnicima, tiho gonjenje i dr.).

Visoko produktivne krave teže ostaju stelne nego manje mlečne.

Sa starenjem krave postaju manje plodne, jer slabi funkcija polnih žlezda i organa. Krave su najplodnije u doba od 4-8 godina, i o tome se mora voditi računa.

Poseban oblik neplodnosti kod krava predstavlja sterilitet bez vidljivih simptoma, čije uzroke nije moguće utvrditi. On čini oko 25% ukupnog steriliteta krava.

Uzroci ove neplodnosti su različiti, lečenje neizvesno, a odklanjanje se sastoji u dobroj ishrani, držanju i pravilnoj selekciji ženske teladi za reprodukciju. Kod krava se često dešava da ne završe period stelnosti već plod istiskuju iz materice pre vremena, takva pojava se naziva pobačaj.

U koliko se dogodi da je plod živ (što se retko dešava) on brzo ugine, jer je nesposoban za život bez materice.

Pobačaj može nastati prouzrokovan raznim infencijama (bakterije, paraziti, virusi, gljivice), a postoje i neefektivni pobačaji: mehaničke povrede, pad, udarci, naterivanje gravidnih krava kroz uske vratnice i hodnike, dug prevoz, smrznuta hrana, hladna voda, kisela silaža, buđavo seno, hladne ili prevruće štale, trovanje lekovima, vakcinacija protiv određenih pobesti i dr.

Posle pobačaja prognoza po kravu obično je dobra, ako ne dođe do komplikacija (zaostajanje posteljice, upala materice ili neke infekcije).

Dip. ing. poljoprivrede Miras Zagrađanin

Potrebe goveda za vodom

Poznato je da su potrebe za vodom znatne, te da životinje kao i čovek mogu dosta lakše da podnesu gladovanje nego nedostatak vode.

Novorođeno tele je izgrađeno od 80% vode, a odraslo goveče oko 60%. Učestvuje u odvijanju fermentativnih procesa, u varenju i usvajanju hrane, u formiranju krvi koja ima ulogu transporta hranjivih materija, snabdevanja ćelija sa potrebnim supstancama i odnošenja štetnih i saspadnih produkata do mestaprerade.

Zbog toga goveda imaju stalnu potrebu za vodom koju obezbeđuju napajanjem, unošenjem sa hranom i oslobađanjem metaboličke vode.

Osećaj žeđi se javlja kada se usled gubitka vode telesna masa smanji za 1%, a jako je izražen kada je gubitak telesne mase 2%.

Najbolje je da goveda imaju vodu stalno na raspolaganju, tako da mogu da je piju po potrebi.

U tom slučaju, tokom 24 časa, krave piju vodu 8-12 puta a od toga 6-8 puta u toku dana. Količina koju goveda popiju se kreću u granicama od 50-80 litara na dan.

Marko Veljković
Diplomirani inženjer poljoprivrede za stočarstvo